

Впродовж вегетаційного періоду сочевиці в роки проведених досліджень кількість опадів була на рівні 245,9 мм. – 2016 р. та 283,1 мм. – 2017 р. За температурними показниками середньодобова температура за вегетацію в 2016 р. становила 17,3 °С, в 2017 р. – 16,4 °С.

Сорт сочевиці 'Лінза' висівали в два строки: 20.04.2016, 19.04.2017 – перший, 19.05.2016, 11.05.2017 – другий. Застосовували мікродобрива Квантум-Бобові та Реаком-СР-Бобові, регулятори росту Стимпо та Регоплант у фазу бутонізації в запропонованій виробником дозі. Вміст сирого протеїну визначали на приладі Kjeltec 8200 в основу якого закладений класичний метод за К'ельдалем.

Сівба рослин в різні строки впливає на показники вмісту сирого протеїну, так за II-го строку вміст вищий на 1-2%. Максимальні значення в середньому за роки досліджень були у варіанті Реаком-СР-Бобові + Стимпо – 27,81 % (+2,1 %) за I-го строку та у варіанті після дії мікродобри-

ва Реаком-СР-Бобові – 28,60 % (+1,9 %) за II-го. Найнижчі показники у варіанті із застосуванням регулятора росту Стимпо – 26,70 % (-1,9 %) та Квантум-Бобові + Регоплант – 27,69 % (-1,3 %) відповідно. Також менші показники від контролю у варіантах Квантум-Бобові (-0,8%) та Реаком-СР-Бобові (-0,2 %) за I-го строку, за II-го строку варіант із застосуванням регулятора росту Регоплант (-0,5 %).

За показником загального азоту найкращі та найменші значення були у тих же варіантах, що й за показником вмісту сирого протеїну, винятком є те, що за I-го строку сівби максимальні значення були у варіанті Квантум-Бобові + Стимпо 4,46 %.

Отже, аналізуючи отримані дані можна сказати, що на значення вмісту сирого протеїну позитивний вплив має мікродобриво Реаком-СР-Бобові за II-го строку та в поєднанні з регулятором росту Стимпо за I-го строку.

УДК 633.11«321»:631.524.85:033.11.004.12

Федоренко І. В., кандидат с.-г. наук, старший науковий співробітник

Хоменко С. О., кандидат с.-г. наук, старший науковий співробітник, завідувач лабораторії селекції ярої пшениці

Миронівський інститут пшениці імені В.М. Ремесла НААН України

E-mail: homenko.mip@ukr.net

ЕКОЛОГІЧНА ПЛАСТИЧНІСТЬ КОЛЕКЦІЙНИХ ЗРАЗКІВ ПШЕНИЦІ М'ЯКОЇ ЯРОЇ ЗА ПОКАЗНИКАМИ ЯКОСТІ ЗЕРНА

Для високоефективної селекції на адаптивність і стабільність першорядне значення має визначення напряму і тісноти зв'язку важливих ознак якості зерна з параметрами пластичності у місцевих умовах. Складністю у селекційній роботі на якість є негативне співвідношення між показниками якості зерна та продуктивністю пшениці і її стійкістю проти низки несприятливих екологічних чинників. У зв'язку з цим, актуальним в практичному відношенні є проведення селекційної роботи на якість зерна та більш широкого використання світових генетичних ресурсів. Оскільки на прояв ознак якості впливають не лише сорт, а і його еколого-географічне походження.

Метою досліджень було визначення рівня екологічної пластичності зразків пшениці м'якої ярої за показниками якості зерна для їх залучення в селекційні програми в якості вихідного матеріалу. Дослідження 20 колекційних зразків різного еколого-географічного походження проводили впродовж 2015–2017 рр. у лабораторії селекції ярої пшениці Миронівського інституту пшениці імені В. М. Ремесла НААН України. Метеорологічні умови в роки проведення досліджень характеризувалися широким спектром коливань умов зволоження і температурного режиму, що дало можливість виділити генотипи пшениці за адаптивним потенціалом.

В наших дослідженнях спостерігалось значне коливання рівня урожайності залежно від умов

року вирощування. Виділено найбільш пластичні та стабільні колекційні зразки за рівнем урожайності – 'Любава' (BLR), 'Еритроспермум 14-62', 'Альбідум 10-41' (UKR), 'ДальГау 1', 'Алтайская 99' (RUS) та ін., які мають перспективне значення в селекції даної культури, що обумовлює високу стабільність даної ознаки.

Високою стабільністю та пластичністю за вмістом білка в зерні ($bi=0,830,99$), клейковини ($bi = 0,820,99$) та показником седиментації ($bi=0,80$ 0,99), характеризувалися генотипи пшениці м'якої ярої: 'Еритроспермум 14-62', 'МІП Злата' (UKR), 'Добрыня' (RUS), 'Женис' (KAZ) та ін., що свідчить про доцільність їх використання в селекційному процесі на підвищення адаптивного потенціалу за даними ознаками.

У результаті проведених досліджень з колекційного матеріалу пшениці м'якої ярої виділено зразки – 'Любава' (BLR), 'Еритроспермум 14-62', 'МІП Злата' (UKR), 'Женис' (KAZ), 'Красноуфимская 100', 'Добрыня' (RUS) з найвищим рівнем середньої урожайності та з показниками якості зерна, що відповідають рівневі сильних та цінних пшениць. Вони поєднують високу екологічну пластичність за урожайністю з високою екологічною пластичністю за показниками якості зерна та являються цінним вихідним матеріалом для селекції даної культури.